

**ČESKÝ SVAZ OCHRÁNCŮ PŘÍRODY
ZO PODORLICKO ČESKÁ TŘEBOVÁ**

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2020

OBSAH

Kdo jsme	2
Členská základna	2
Ekocentrum Podorlicko	2
Spolková činnost	3
Odpady a zdravý životní styl	4
Nový oddíl MOP Orlicí	4
Terénní práce	5
Mykologické dny 2020	8
Naučné stezky	10
Kontakty pro rok 2020	13
Hospodaření za rok 2020	14
Poděkování	15

KDO JSME

Český svaz ochránců přírody je celostátní organizace, jejíž členy spojuje aktivní zájem o přírodu a životní prostředí. Základní organizace Českého svazu ochránců přírody Podorlicko v České Třebové pracuje od roku 1981. Naším cílem je ochrana a obnova přírody, ekologická výchova a podpora trvale udržitelného života. Zázemí máme v prostorách budovy ekocentra Podorlicko, ale řadu svých aktivit provádíme v terénu. Staráme se o dvě naučné stezky, udržujeme dvě lokality s výskytem vzácných rostlin. Provozujeme akreditované osvětové ekocentrum, kde se věnujeme vzdělávací činnosti formou přednášek a výstav pro školy i veřejnost.

ČLENSKÁ ZÁKLADNA

V roce 2020 měla ZO ČSOP Podorlicko 27 dospělých členů a 7 členů oddílu Mladých ochránců přírody.

Výbor organizace pracoval ve složení: Hana Grundová, Alena Šplíchalová, Jiří Grund, Martin Mička, Marie Zajíčková, Jolana Zelená, Jana Poláková a Vít Bednář.

EKOCENTRUM PODORLICKO

ZO ČSOP Podorlicko Česká Třebová provozuje akreditované osvětové Ekocentrum Podorlicko. Působíme v objektu Města Česká Třebová, v přízemí budovy v Podbranské ulici č. 959. Ekocentrum nemá stálého zaměstnance, veškerou činnost a údržbu objektu zajišťují členové ZO ČSOP Podorlicko jako dobrovolníci.

V roce 2020 byla činnost pro veřejnost i školy výrazně omezena bezpečnostními opatřeními, které omezovaly setkávání lidí v době pandemie COVID-19. Navíc jsme od června poskytli výstavní prostor pro dočasné uskladnění majetku ZO ČSOP Zlatá Studánka a museli jsme tak odložit některé podzimní plánované výstavy. Přesto jsme připravili pro veřejnost a školy řadu akcí.

Proběhly tu tři větší vnitřní výstavy. Byla to fotografická výstava Michala Hykela „Vážky“, dále výstavy živých exponátů „Kaktusy a netřesky“ a „Houby“. Houbám byla věnována i soutěž „O nejlepší houby ve sladkokyselém nálevu“. Prostor předzahrádky byl využit pro tři menší venkovní výstavy (Obojživelníci, Pěvci, Orchideje).

Pro mládež jsme připravili čtyři soutěže. Podařilo se nám zajistit tři odborné přednášky. Dvě proběhly v ekocentru a třetí přednášku „Monoxylon – cesta do pravěku“ jsme realizovali v Kulturním centru Česká Třebová.

Prostor ekocentra byl využit také pro dvoudenní seminář ČSOP na téma „Invazní rostliny“ a v létě zde proběhl týdenní příměstský tábor „Veselá věda“.

Prostory využíval i oddíl šachistů k pravidelným soutěžím. V ekocentru byly poskytovány také materiály o terénních programech a soutěžích „Chráněná území Pardubického kraje“ a „Škola na stezce“.

Jedna místnost ekocentra je využívána jako klubovna nově vzniklého oddílu Mladých ochránců přírody „Orlíci“.

Díky náradí a zázemí v budově ekocentra mohly být našimi členy zajišťovány opravy naučných stezek, údržby orchidejových lokalit.

Provoz ekocentra a realizace soutěží a výstav byly podpořeny z grantu „Program pro vzdělávání, výchovu a osvětu v oblasti životního prostředí v Pardubickém kraji pro rok 2020“ z příspěvku Města Česká Třebová a z reklamy generálního partnera ČSOP společnosti NET4GAS, s.r.o a státního podniku Lesy České republiky.

Hana Grundová

SPOLKOVÁ ČINNOST

Výbor ZO ČSOP Podorlicko se v roce 2020 sešel na schůzi čtyřikrát z toho jednou online a členové výboru projednávali záležitosti, které se týkaly připravovaných akcí. Celkem připravil výbor devět projektů do grantových řízení. Výroční členská schůze na jaře proběhla distančně a následovala členská schůze v létě s osobním setkáním členů. Při této akci jsme také oslavili narozeniny dvou nejstarších členů Wikiny Svobodové a Kyrdy Sedláčka.

Činnost byla omezena bezpečnostními opatřeními v době pandemie COVID-19. Přesto členové ZO ČSOP Podorlicko připravili pro veřejnost 16 akcí, jak v ekocentru tak v terénu. K informování a propagaci jsme využívali webovou stránku, facebook a dvě vývěsní skřínky (u ekocentra a u Nového náměstí). Nemohli jsme letos realizovat hromadnou akci ke kampani Uklid'me svět, proto jsme uklízeli individuálně v průběhu výletů a exkurzí a veřejnost jsme motivovali články ve vývěškách a v tisku. V průběhu roku 2020 uspořádala ZO ČSOP Podorlicko pro své členy pět akcí (dvě botanické exkurze a jednu ornitologickou exkurzi, soutěž nakládání hub, školení k problematice invazních druhů rostlin).

Při ZO ČSOP Podorlicko začal pracovat oddíl Mladých ochránců přírody „Orlíci“ a dva členové (Alena Šplíchalová a Pavel Suchý) absolvovali školení vedoucích MOP. Hospodářka Marie Zajíčková se zúčastnila dvou odborných školení k účetnictví.

Činnost organizace byla podpořena dotací Města Česká Třebová.

Hana Grundová

ODPADY A ZDRAVÝ ŽIVOTNÍ STYL

Cílem projektu je osvěta veřejnosti usilující o snížení tvorby odpadů prostřednictvím místních médií, soutěže a akce konané jak v prostorách Ekocentra, tak na naučné stezce Údolím Skuhrovského potoka.

V roce 2020 se i přes obtížnou situaci během nouzových stavů a zákazů scházení povedlo uskutečnit alespoň některé z plánovaných počinů. Propagovali jsme minimalizaci odpadů cílenými letáčky mj. v nově vzniklé bezobalové prodejně v České Třebové Spižírna u Magdalény. Od ledna do prosince jsme zveřejnili 4 články k zamyšlení nad tvorbou zbytečných odpadů v Česko-třebovském zpravodaji a v našich vývěskách.

Plánované soutěže, které se měly uskutečnit v optimálních obdobích Jaro/Podzim, se bohužel kvůli pandemii konat nemohly, ale uskutečnili jsme jednu korespondenční. Děti i dospělí v ní měli za úkol určit, co znamená ve světě používané „Pravidlo 3R“, nikoli však v rámci prevence šíření koronaviru, ale v problematice odpadů. Ze zaslaných 25 odpovědí jsme vybrali 5 soutěžících, kteří zkratku slov Reduce, Reuse, Recycle i okomentovali vlastními nápady, a odměnili ekologicky zabalenou Biočokoládou.

Během podzimní akce na naučné stezce si mohly rodiny s dětmi poskládat eko-keříček na jedno použití z obyčejného papíru a ochutnat z něj kotlíkový „čaj“ z toho, co roste kolem nás, protože i takové připomenutí „obyčejných věcí“ umí veřejnost zaujmout a přimět k zamyšlení.

Akce byly podpořeny Městem Česká Třebová a Pardubickým krajem.

Alena Šplíchalová

NOVÝ ODDÍL MOP ORLÍCI

6. února 2020 proběhla 1. schůzka dětí, jejich rodičů a „náhradních“ oddílových vedoucích. Vysvětlila jsem všem, jakou mám o činnosti a smyslu oddílu představu, a vyslechla jsem nadšené nápady, kterých se sešlo více než dost. Oddíl jsem založila nejdříve s 6 dětmi, později se připojil ještě jeden malý ochránce z obce Rybník, odkud jsou dvě děti. Ostatní jsou z České Třebové a dětí je tak k prosinci 2020 celkem 7. Děti si na jedné z prvních schůzek odhlasovaly název Orlici.

Nejdříve jsme se scházeli každý čtvrtek odpoledne na 2,5 hodiny, později nám pravidelné schůzky zpřetrhal nouzový stav a mnoho vládních proticovidových opatření. I tak jsme toho stihli hodně. Byly schůzky venkovní i v klubovně (v Ekocentru na Podbranské), chodili jsme pozorovat přírodu ve městě anebo jsme něco tvořili uvnitř, podle počasí a ročního období. Na jaře se rozvěsilo pár budek pro sýkory a ukázali jsme si, čím se správně mohou ptáci a jiná zvěř v zimě přikrmovat. Naučili jsme se pěstovat a pozorovat hrášek (a jíst na jaře jeho mladé natě plné vitamínů). Stihli jsme také navštívit Městské muzeum, kde byla zrovna výstava o rekordech savců. V červnu MOPíci pomáhali na tradiční akci Podorlicka na Srnově

při akci Léto na Stezce. O prázdninách jsme stihli parádní celodenní výlet autobusem do Záchrané stanice Pasíčka v Boru u Skutče, děti i rodiče byly nadšené. Na podzim a v zimě už opět přišel zákaz scházení, a tak jsme aspoň o sobotách nebo nedělích chodili do přírody na malé poznávací výlety.

Alena Šplíchalová

TERÉNNÍ PRÁCE

Transfer obojživelníků v lokalitě Přívrát

Transfer obojživelníků se v roce 2020 neuskutečnil z důvodů opatření protiepidemických vyhlášených vládou ČR. Bohužel jsme nebyli schopni zajišťovat pravidelné kontroly v lokalitě bez pomoci dobrovolníků a v situaci, kdy nebylo jisté jaká pravidla pro setkávání budou platit v době tahu obojživelníků.

Vzhledem k situaci i postaveným trvalým zábranám s propustky na jednom z úseků které jsme v minulých letech ošetřovaly stojí trvalé zábrany, jsme se rozhodli v roce 2020 transfer obojživelníků neprovádět.

Orchideje

V roce 2020 naše organizace sledovala 30 lokalit s 11 druhy orchidejí, z nichž se podařilo potvrdit 9 druhů. Průzkum lokalit probíhal našimi členy od května

po červenec 2020. Zaměřili jsme se na okolí České Třebové, Kozlova, Semanína, Rybníka, Přívratu a Třebovic. Navázali jsme tak na pravidelná sledování od r. 1998. Výsledkem práce bylo zpracování zprávy o orchidejích pro MěÚ v České Třebové.

Počty orchidejí jsou už několik let stálé. Letošní rok byl pro monitorování orchidejí velmi dobrý.

Nejběžnější orchidejí Česko-třebovska je *bradáček vejčitý*, který má svůj nejbohatší výskyt u kaple Panny Marie Pomocné Na Horách u České Třebové v počtu 340 ks (r. 2020), což je zase o něco více než v r. 2019.

Nejbohatší lokalitou *prstnatce májového* je slatinná louka u chatové oblasti Na drahách v Přívratě s počtem 2500 ks (r. 2020). Pod touto loukou se podařilo nalézt ještě 1 lokalitu s *prstnatci májovými* (r. 2020- 100 ks). 2. velká lokalita *prstnatce májového* se nalézá na Střelnici v Semaníně s počtem 750 ks (r. 2020), kde bohužel počty ubývají. . .

Největší lokalita *vemeníku zelenavého* je starý ovocný sad nad silnicí v Semaníně a to v počtu 600 ks (r. 2020).

Nejvzácnější orchidejí je *rudohlávek kukačka* na zahradě v chatové oblasti Srnov v Rybníku s počtem 4 ks (r. 2020). Zatím se tu počty drží. . .

Další druhy jako *vemeník dvoulistý*, *vstavač mužský*, *okrotice bílá*, *kruštík bahenní* a *kruštík širolistý* si na svých lokalitách udržují stabilní populace.

Další část naší práce je věnována údržbě několika luk. Sekání zde proběhlo v období srpen–září 2020. Staráme se o:

- a) loučku v Dolech v chatové oblasti Srnov s výskytem *bradáčku vejčitého* (r. 2020- 11 ks), která se kosí za účelem obnovení lokality, kde se v minulosti nalézal i *rudohlávek kukačka*
- b) louku nad jaseninou na začátku obce Skuhrov s výskytem *vstavače mužského* (r. 2020- 142 ks), počet zde každoročně stoupá, kosení orchidejí tu prospívá více než pastva v blízké ohradě
- c) louku pod silnicí před začátkem obce Skuhrov s výskytem *vstavače mužského* (r. 2020- 153 ks, jde zde o velký nárůst hlavně semenáčků) a *vemeníku dvoulistého*

29.6.2020 jsme uspořádali pro členy ČSOP a veřejnost vycházku za orchidejemi starého ovocného sadu v Semaníně. Měli jsme zde možnost sledovat kvetoucí jedince *vemeníku dvoulistého*, *vemeníku zelenavého* a *bradáčku vejčitého*.

Plánována byla i přednáška o Orchidejích v listopadu 2020, kvůli covidové situaci se však neuskutečnila.

Jana Poláková

Skuhrov, sekání a hrabání louky pod silnicí (28. 8. 2020)

Uklid'me svět

Uklid'me svět

Každoroční akce Uklid'me Svět, uklid'me Česko se na jaře roku 2020 měla konat 4. dubna. Z důvodu zavedených opatření proti šíření nemoci Covid-19 však nemohla proběhnout v podobě, na jakou jsme byli zvyklí.

Celorepubliková akce jako taková byla v tomto termínu nakonec bohužel úplně zrušena, ale každý z nás měl možnost vyrazit na vycházku do přírody a přibalit si do batůžku i pracovní rukavice a pytel na odpadky. Ani rouška na obličeji totiž nedokáže skrýt, jaký nepořádek se v přírodě za rok nashromáždí.

Každému, kdo takto pomohl odlehčit naší přírodě (a to nejen v rámci celorepublikové akce), patří náš dík.

Pavel a Alice Suší

MYKOLOGICKÉ DNY 2020

Ochutnávky hub v sladkokyselém nálevu 7. 2. 2020

Mykologické dny v roce 2020 se konaly ve dvou termínech. Tím prvním bylo soutěžní klání o nejlepší houby v sladkokyselém nálevu. Akce probíhala v ekocentru Podorlicko 7. 2. 2020 a do soutěže byla pozvána širší veřejnost. Ochutnalo se na dvě desítky různých hub v nálevu a tři nejlepší si odnesli hodnotné ceny. Tuto akci považuji za velmi povedenou a do budoucna ji určitě uspořádáme znovu.

Výstava hub 9. – 11. 10. 2020

V pořadí již 17. výstava hub proběhla v ekocentru Podorlicko ve dnech 9. – 11. října. Posledních několik let jsme řešili, zda-li výstavu hub udělat či ne a to z důvodu sucha a nedostatečného růstu hub. Ne tak v roce 2020. Ten byl naopak deštivý a růst hub byl dostatečný. Hrozilo však, že výstava nebude z důvodu epidemie koronaviru. Vládní opatření byla přísná (počet osob v uzavřené místnosti, desinfekce rukou, ochrana dýchacích cest apod.), ale výstavu hub umožnila.

Tak jako každý rok, i letos se podařilo ve spolupráci se členy ČSOP Podorlicko, Mykologického klubu Choceň a nadšenci z řad široké veřejnosti uspořádat velmi pěknou a druhově bohatou výstavu. Vystaveno bylo kolem 250 druhů čerstvých plodnic hub.

Podařilo se shromáždit překrásnou kolekci rodu liška (*Cantharellus*). Poprvé na výstavě byla k vidění krásnoporka kozí noha *Scutiger pes-caprae* (Pers.) Bondartsev & Singer. Výstava byla obohacena i houbami, které si lze vypěstovat doma. Upoutala především plodnice v přírodě velmi vzácného, uměle však snadno vypěstovaného, korálovce ježatého *Hericium urinaceus* (Bull.) Pers.

Pěkné video z přípravy výstavy hub lze najít na internetu (YouTube): Houby v ekocentru Podorlicko Česká Třebová 2020.

Letos se z důvodů výše uvedených nekonala tradiční přednáška. I přes vládní opatření výstavu navštívilo mnoho návštěvníků, skalních i těch co přišli poprvé. Snad se situace uklidní a již 18. Výstava hub se v roce 2021 uskuteční.

Martin Mička

NAUČNÉ STEZKY

ZO ČSOP Podorlicko je provozovatelem dvou naučných stezek v okolí České Třebové. Je to „Stezka ČSOP“ u Semanína a smyslově naučná stezka „Údolím Skuhrovského potoka“ u obce Rybník. Údržby obou stezek probíhají díky dobré spolupráci s obcemi Rybník a Semanín.

Na obou stezkách byly prováděny průběžné kontroly stanovišť, jejich opravy a údržba trasy. Na Stezce ČSOP byly opraveny dvě informační cedule přetiskem (stanoviště Bukáč a Sad) a byly opraveny herní prvky.

Na smyslově naučné stezce byl zajištěn přetisk tří tabulí (č. 2 Xerofytní louka, č. 7b Geogalerie a č. 14 Panoramatická vyhlídka). Veškeré práce na této stezce koordinoval Libor Zajíček. Pod jeho vedením byly opraveny herní prvky dendrofon a xylofon. Nejnáročnější prací bylo vybudování stanoviště č. 14 Panoramatická vyhlídka, které muselo být přestěhováno na okraji PR Třebovské stěny. Členové ČSOP se také podíleli na sekání xerofytní louky (stanoviště č. 2) a kácení náletových dřevin stínících tuto lokalitu. Zuzka Kubištová zajišťovala sečením údržbu louky u stanoviště č. 4.

V roce 2020 jsme připravili na stezkách tři akce pro veřejnost. Na stezce u Semanína to byla „Výcházka za orchidejemi“, při které jsme si prohlédli lokalitu Obecní sad s výskytem vemeníků. Porovnávali jsme také okolní krajinu s krajinou na obrazech Rudolfa Vejrycha a Maxe Švabinského. Pravidelnou akci „Jaro na stezce“ jsme s epidemického důvodu přesunuli na léto a vzniklo „Léto na stezce“. Byla to vydařená akce s velkou návštěvností. Na podzim jsme ještě stihli zrealizovat akci „Rodina na stezce“, která byla také úspěšná.

Hana Grundová

Vybudování stanoviště č. 14 Panoramatická vyhlídka

Sekání Xerofytní louky

Oprava herního prvku Dendrofon

Oprava herního prvku Dendrofon

KONTAKTY PRO ROK 2020

Kontaktní adresa:

ZO ČSOP Podorlicko
Podbranská 959
560 02 Česká Třebová

Sídlo ekocentra Podorlicko:

ZO ČSOP Podorlicko
Podbranská 959
560 02 Česká Třebová

Adresa předsedkyně:

PaedDr. Hana Grundová
Jiráskova 896
560 02 Česká Třebová

Webové stránky:

www.csop-podorlicko.org

Facebook:

www.facebook.com/podorlicko

Obsazení funkcí v roce 2020:

předsedkyně
místopředseda, správce webu
členka výboru, hospodářka
člen výboru, správce ekocentra
členka výboru
členka výboru
členka výboru, vedoucí oddílu MOP
člen výboru
revizor

H. Grundová
V. Bednář
M. Zajíčková
J. Grund
J. Poláková
J. Zelená
A. Šplíchalová
M. Mička
P. Sedláček

HOSPODAŘENÍ ZA ROK 2020

Konečný zůstatek pokladny k 31.12.2020	6 602,00 Kč
Konečný zůstatek BÚ k 31.12.2020 u ČS Česká Třebová	219 194,08 Kč
Celkem příjmy	232 173,09 Kč
Celkem výdaje	-232 577,62 Kč
Rozdíl	-404,53 Kč

Rozpis příjmů:

Dotace na projekty od Pardubického kraje	65 000,00 Kč
Dotace Města Česká Třebová na projekty a ekocentrum	67 000,00 Kč
Příspěvek od obcí Rybník a Semanín na stezky	10 000,00 Kč
Příspěvek NET4GAS - reklamní cedule	5 000,00 Kč
Příspěvek LČR - propagace spolupráce s LČR	1 500,00 Kč
Členské příspěvky	6 400,00 Kč
Členské příspěvky MOP	1 200,00 Kč
Příspěvky na činnost MOP	1 200,00 Kč
Příspěvky na MOP od UVR ČSOP	2 000,00 Kč
Ostatní příjmy	72 873,09 Kč
Celkem	232 173,09 Kč

Rozpis výdajů:

Projekt Stezky	38 832,00 Kč
Projekt Výstavy a soutěže	25 146,00 Kč
Provoz ekocentra	105 911,00 Kč
Činnost ZO ČSOP	16 646,00 Kč
Odpady a zdravý životní styl	7 275,00 Kč
Členské příspěvky	6 400,00 Kč
Členské příspěvky MOP	1 200,00 Kč
Činnost MOP	4 812,00 Kč
Ostatní výdaje na činnost	26 355,62 Kč
Celkem	232 577,62 Kč

PODĚKOVÁNÍ

- Agentura ochrany přírody a krajiny
- Českotřebovský zpravodaj
- Český rozhlas Pardubice
- EKO Bi s.r.o. Česká Třebová
- Junák - český skaut, středisko Javor Česká Třebová, z. s.
- Klub českých turistů Česká Třebová
- Klub Pathfinder
- Kulturní centrum Česká Třebová
- Lesy České republiky, s.p.
- Obec Přívrat
- Obec Rybník
- Obec Řetová
- Obec Semanín
- OIK TV Česká Třebová
- Město Česká Třebová
- Městské muzeum a galerie Svitavy
- Mykologický klub Choceň
- NET4GAS, s.r.o.
- Nadace Partnerství
- Pro Semanín o.s.
- Pardubický kraj
- Tlapnet s.r.o
- ZO ČSOP Jaro Jaroměř
- ZO ČSOP Rybák Svitavy
- ZO ČSOP Zlatá Studánka